N°. 30. Donderdag 24 Juli 1919. 19de Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Indiërs in de Staten-Generaal.

Ingevolge het besluit van de jongste Algemeene Vergadering der Ver. „Oost en West" te Deventer, stelt het Koloniaal Weekblad volgaarne zijne kolommen open voor wie met goed gegrondveste redenen of beschouwingen wil uiteenzetten langs welken weg te bereiken is, dat Nederlandsch-Indië in de Staten-Generaal beter dan thans vertegenwoordigd wordt door personen, die geacht kunnen worden uit ervaring van nabij te hebben leeren kennen de behoeften en de wenschen der Indische maatschappij — hoe dit te bereiken is binnen de tegenwoordige, grondwettelijke verhoudingen, hoe overigens op wijziging daarvan aan te sturen.

Het Dagelijksch Bestuur.

Slachtoffers Kloet-ramp.

Verantwoording der ontvangen gelden:

Reeds verantwoord in het Koloniaal Weekblad van 17 Juli j.l. no. 29	*f*	1128.50
W. G., Den Haag	,,	25.—
Mej. H. S., Blaricum	,,	10.—
Mevr J. N.—U. v. S., Den Haag	,,	100.—
T. Almelo	,,	50.—
Mr. H. Z., Den Haag	,,	2.50
Mr. J. J. S., id.	,,	5.—
C. F. v. M., Clarens	,,	25.—
	f	1346.—

De op initiatief van de Afdeeling Haarlem van de Vereeniging „Oost en West" gestichte „Plaatselijke Kloetcommissie voor Haarlem", heeft tot heden aan bijdragen ontvangen *f* 2928.50.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Losse Opmerkingen.

IX.

Heel Ned. Indië is onder den diepen indruk van de verschrikkelijke Kloet-ramp, waarvan de telegraaf u ongetwijfeld reeds de treurige bijzonderheden heeft overgeseind. Iederen dag bevatten de dagbladen ijselijke bijzonderheden, die bewijzen, dat de ramp een van de ergste is, die ons Indië getroffen heeft! Ik sprak iemand, die daar photo's heeft gemaakt voor de „Reflector" en... geen pen is in staat dien jammer en die ellende te beschrijven. De geheele landstreek is voorloopig onbewoonbaar, van wege de verschrikkelijke lijkenlucht!

En het ergste van alles vind ik nog, dat deze ramp in 1918 als het ware voorspeld is geworden door een ouden ingezetene van Blitar, den heer Voet, en wel in het „Soerabajaasch Handelsblad".

Men leze daarop na een artikel, dat voorkomt in het Ochtendblad van het „Vaderland" van 5 October 1918, welk blad ongetwijfeld wel op het redactie-bureau ter inzage zal worden gegeven en dat ik aanraad in zijn geheel over te nemen!

Men zal daaruit lezen, dat het afvoerkanaal, in 1907 gegraven om het 44 millioen kubieke meters water bevattende kratermeer te ontlasten, verstopt was door verweerde stukken van den kraterwand of wel, dat de bodem van dat kanaal was ingestort.

De heer Voet wist van Javanen, dat er onvoldoende contrôle op dat kanaal werd gehouden en... dat het in 1918 niet meer zijn werk naar behooren verrichtte!

Moge dit een les zijn voor regeering en ambtenaren, om voortaan publicaties van p a r t i c u l i e r e n-s a d j a niet zonder meer ter zijde te leggen.

Particuliere publicisten hebben mestal de oprechte impuls om te v e r b e t e r e n! Moge dit toch begrepen, worden!

* * *

Ik had het voorrecht om op 19 Mei de sluiting en op 20 Mei de opening van den Volksraad bij te wonen.

De rede van den Landvoogd is u natuurlijk bekend uit de telegrammen. Ik volsta dus hier met mijn indruk van de plechtigheid neer te schrijven: eenvoudig, indrukwekkend en hoogst ernstig!

Vooral, toen de Landvoogd met eenige stemverheffing zeide:

> „Herstel van geregelde gemeenschap zal de ietwat verslapte intellectueele banden met Nederland nauwer aanhalen en meerdere vertrouwdheid bevorderen. Daaraan bestaat wederzijds behoefte, Indië heeft er slechts bij te winnen zoo Nederland het ten spiegel strekt, doch het stelt er prijs op, dat het oordeel aldaar op zuivere gegevens en juist inzicht beruste.
>
> „Indië heeft zich een eigen atmosfeer geschapen... en het is bij den bestaanden gebrekkigen voorlichtingsdienst twijfelachtig, of dat voldoende wordt geweten. Den opmerkzamen bezoeker kan het zeker niet ontgaan, zoo hij komt om de werkelijkheid te proeven, die wanvoorstellingen oplost."

Die laatste zinsnede schijnt vierkant gericht te zijn aan het adres van den heer IJzerman, die — naar Indische bladen beweerden — mede hier kwam met een speciale opdracht van den Minister!

Het Volksraadsgebouw (het oude paleis van den legercommandant in het Hertogspark) ziet er keurig uit, in den geest van de Tweede Kamer!

Er was veel publiek en de talrijke Oostersche costumes van regenten-leden en anderen maakten een schitterend effect.

Mij frappeerde vooral de frissche jeugd en de energie, die uitstraalde van volksraadsleden en van de regeering (directeuren, leden van den Raad van Indië en den G.G.), zulks in tegenstelling met de Nederlandsche plechtigheid van Kamer-opening, waar men een zeer groot aantal zeer oude heeren in gala tegenkomt......

Ik ben ten zeerste benieuwd naar de openbare beraadslagingen, die — naar ik vernam — ditmaal een buitengewoon heftig karakter zullen dragen, in verband met het rascriterium, dat een verschrikkelijke steen des aanstoots is van de inheemsche bevolking en hare vertegenwoordigers.

Speciaal de legertoestanden, bevoorrechting van christenen boven mohamedanen, zullen in het publiek gedemonstreerd worden en ook de nieuwe Europeesche militie komt onder het zoeklicht, mede in verband met daaromtrent gepubliceerde beschouwingen in dit blad en in „de Vrijzinnig Democraat." Ook de beide brieven van den heer Bosscha, die aan-

leiding waren tot de treurige verdeeldheid in de deputatie Indië-weerbaar...... zullen daarbij worden behandeld.

Wij krijgen dus de eindstrijd tusschen de heeren Labberton (die tot *f* 25 boete werd veroordeeld wegens beleediging van Rhemrev) en Rhemrev in den Volksraad!

* * *

Een derde kwestie, die aller gemoederen bezig houdt, is de toestand in Solo, waar de vereeniging Insulinde de bevolking heet op te stoken. Ik zeg „heet" op te stoken, want na nauwkeurige lezing van het orgaan van „Insulinde", het weekblad „de Beweging"...... kom ik tot precies tegenovergestelde conclusie, n.l. dat die politieke organisatie juist heeft bewerkt, dat de bevolking n i e t in verzet kwam tegen de meer dan schandelijke agrarische misstanden. Juist waar „Insulinde" géén invloed had, is het tot onlusten gekomen!

Maar de reactionaire beschouwingen in de meeste Nederlandsche dagbladen bewerken de publieke opinie, ten nadeele van deze vereeniging, terwijl het treurige feit moet geconstateerd worden, dat de meeste Nederlanders in Indië zich geheel en alleen laten voorlichten door een ten deze partijdige pers, zonder ook maar een oogenblik kennis te nemen van hetgeen de Inlandsche pers hier publiceert.

Deels uit superioriteitswaan, deels omdat de heeren de taal niet voldoende machtig zijn!

Ik behoef niet veel van die Solosche kwestie te vertellen, wanneer gij weet, dat daar de menschen gedurende 6 à 9 maanden gedwongen cultuurdiensten moeten verrichten voor het vorstelijk bedrag van *f* 12, zegge en schrijve twaalf gulden. Nemen wij dus het gunstigste geval: zes maanden, dan verdient de tani bijna 6½ cent per dag!

Dat daarentegen, in verband met de duurdere rijstprijzen, verzet *moest* komen, is duidelijk! Zelfs de lankmoedige inlander — en dat zijn ze daar in Solo, onder eeuwenoude uitzuiging door de vorstenkliek — heeft een grens van geduld.

* * *

7, 8 en 9 Juni zal te Semarang het 8e Nationale Indiërs-congres plaats hebben, onder de auspiciën van „Insulinde", waarin Douwes Dekker weer een leidende rol vervult.

Ik hoop daar — weer en wind dienende — zelf heen te gaan en zal t. g. t. mijne eigen indrukken daarvan weergeven.

* * *

Tot slot voor heden de mededeeling, dat professor Klopper, de aanstaande rector van het Koninklijk Instituut voor Hooger Technisch Onderwijs te Bandoeng, hier een lezing hield voor het Koninklijk Ingenieurs-instituut, waar het buitengewoon warm toeging.

De Indische ingenieurs zeiden, bij monde van hun voorzitter, niets te weten van het plan Klopper-IJzerman, die civiel-ingenieurs, gelijkwaardig aan Delft, willen opleiden. Men zou in Indië willen, dat er een eenvoudiger school kwam voor technische krachten, die op jongeren leeftijd in de praktijk kunnen gaan!

En voorts was men in de Indische ingenieurskringen gepikeerd, dat het advies van de heeren niet was ingewonnen en...... dat de te benoemen professoren niet uit Indië (d.w.z. uit de Nederlandsche ingenieurs in Indië) waren gekozen!

De heer Klopper beet geweldig van zich af — dit moet ik eventjes releveeren — gaf blijk zich in korten tijd aardig ingewerkt te hebben.

Ik schrijf voor een deel de obstructie van de Indische ingenieurs toe aan een niet willen begrijpen, dat een echte Hoogeschool tevens ontspanning geeft aan het Indonesisch nationalisme.

Volkomen accoord ging ik dan ook met een der aanwezigen, die betoogde, dat er voor beide soort instituten, zooals gewenscht door de Nederlandsche vereeniging, en zooals gewenscht door de Indische ingenieurs, plaats is in Indië.

En het zal in deze zaak zijn voor de Nederlandsche gevers van dat instituut, om zich door Indië niet zonder meer van hun stuk te laten praten, maar het uitermate praktische plan van Klopper door te zetten.

In vier jaar levert die school dan civiele ingenieurs af, die op hetzelfde wetenschappelijk peil staan als de Delftsche, maar... vermoedelijk praktischer! Het beginsel „vrije studie" wordt in de eerste paar jaren niet volledig toegepast, maar er zal eenig toezicht op de studie bestaan. Terwijl door niet-overneming van de Delftsche boemel-periodes en eindelooze vacanties de te verwerken stof gemakkelijk in vier jaren kan geperst worden.

Intusschen...... het laatste woord over deze kwestie is nog lang niet gezegd. Daar zal in Indië nog heel wat over te doen komen.

Ik zie nog de verhitte gezichten van kopstukken na de vergadering van gister-avond!

H. J. VERMEER.

Weltevreden, 27 Mei 1919.

Opleiding voor de Koloniën.

Bij de tentoonstelling, welke thans gehouden wordt in het mooie Gymnasiumgebouw, Laan van Meerdervoort 57, Den Haag, welke beoogt een beeld te schenken van de ontwikkeling en opvoeding der jeugd boven den leerplichtigen leeftijd in gansch Nederland, is ook een rubriek gewijd aan de opleiding voor de Koloniën. De catalogus vermeldt:

De vraag rees of ook inzendingen zouden worden toegelaten, die betrekking hebben op dat deel dier ontwikkeling, opleiding en opvoeding, hetwelk verband houdt met, dan wel bijzonderlijk, geschiedt voor en ten behoeve van onze koloniën.

Daarop kon het antwoord niet anders dan bevestigend wezen. En zulks om verschillende redenen.

In de eerste plaats, om de saamhoorigheid van Nederland en de Koloniën nogmaals goed te doen uitkomen.

Zeer juist schetst de Minister van Koloniën, de heer Idenburg, in het onlangs verschenen Indiënummer van „E i g e n H a a r d" die saamhoorigheid, aldus:

„Wat zou Nederland zijn *zonder* Indië?

„Een der kleinste staatjes der wereld, opgesloten „in den engen vaderlandschen kring, vergeten door „zijn omgeving. *Met* Indië is het een mogendheid „van vijftig millioen zielen, vertegenwoordigd aan „beide zijden van den aardbol, met een welhaast on„beperkt gebied ter ontplooiing van zijne talenten, „werkkracht en toewijding.

„Wat zou Indië zijn *zonder* Nederland?

„Een economisch en intellectueel achterlijk land, „gebogen onzer Aziatisch despotisme, ten prooi aan „de roofzucht zijner omgeving.

„Verbonden *met* Nederland, dat in de wereldge„meenschap geen oneervolle plaats bekleedt, is het

„een gemeenebest in opkomst, met wijde stoffelijke, „verstandelijke en geestelijke horizonten, nu reeds „opgenomen in den familiekring der beschaafde „volkeren".

Voorts om het licht te doen vallen op Nederlands *taak* in de Koloniën, een taak, die met het oog op het wereldgebeuren en op de economische en politieke wereldverhoudingen van thans en van de naaste toekomst van zoo groot belang is als wellicht nimmer tevoren.

Bedoeld wordt, nevens het brengen en bevorderen van ontwikkeling, beschaving en welvaart, in het bijzonder het medewerken aan het herstel van het door den grooten oorlog verbroken economisch evenwicht. Immers, de voortbrenging heeft door den wereldband ontzaglijk geleden, de verhoudingen tusschen voortbrengings- en verbruikslanden zijn grondig gewijzigd, het verkeersstelsel is op losse schroeven komen te staan, de oude werkmethoden op economisch terrein zijn grootendeels vervallen en nieuwe eischen en behoeften zijn op den voorgrond getreden, die nieuwe werkmethoden noodzakelijk maken.

Nu de vrede gesloten is, zal elk land, dus ook Nederland, verplicht zijn — zoowel tegenover zich zelf, als tegenover de overige wereld — om met alle macht en kracht zich te geven aan het hoogerbedoelde herstellingswerk. Dan zullen intellect, kapitaal en energie zich daaraan hebben te wijden, — zullen daarbij initiatief, karakter en durf aan den dag moeten worden gelegd. In voortdurende, innige en harmonische samenwerking zullen Nederland en de Koloniën in deze een zeer gewichtige rol kunnen spelen, ten bate en ter eere van beide, in stoffelijk en in zedelijk opzicht. Het zal er dan op aan komen, het politieke economische gebouw in de Koloniën hooger op te trekken, te verruimen en te outilleeren naar de nieuwste eischen.

Men ziet — de woorden van J. Pzn. Coen, den stichter van Batavia, brengen wij in herinnering —: „Daar is in Indië wat groots te doen!"

Op velerlei gebied, op dat van bestuur in den ruimsten zin des woords, op dat van landbouw, nijverheid en handel.

Veel is er reeds verricht, maar veel, zeer veel, blijft er voor ons nog te doen over.

Wil dat alles degelijk en naar behooren uitgevoerd worden, dan spreekt het vanzelf, dat daarvoor, zoolang de Koloniën zelf daartoe niet in staat zijn, werkkrachten uit Nederland hoog noodig zijn.

Maar deze werkkrachten dienen voor hun taak berekend te zijn, moeten wetenschappelijk of technisch goed onderlegd zijn. Want zóó alleen, zullen zij met vrucht kunnen arbeiden en kunnen voldoen. Zóó alleen, zullen onze werkers in de Koloniën den ongerepten naam en eer van Nederland kunnen ophouden.

Hoe wordt dat deel van de jeugd boven den leerplichtigen leeftijd, dat zich aangetrokken voelt voor een werkkring in de Koloniën, in Nederland voor zijn taak bekwaamd en geschikt gemaakt?

Waar en onder welke voorwaarden heeft zijn opvoeding, ontwikkeling en opleiding, kortom: zijn voorbereiding plaats? Dit te demonstreeren is het doel der Koloniale afdeeling dezer tentoonstelling.

Door verschillende oorzaken — beperkte tijd en ruimte, slechte verbinding met de Koloniën, enz. — heeft men zich daarbij moeten bepalen tot die instellingen en zaken, welke, met betrekking tot Indië, een speciaal karakter dragen of een speciale strekking hebben."

In gang 10 van bovengenoemd gebouw ziet de bezoeker der tentoonstelling onder No. 5: Talrijke platen betreffende de Koloniën, bij het onderwijs gebruikt, inzending van Prof. Nieuwenhuis.

Lokaal 13, No. 6 bevat de volgende inzendingen:

Vervolgleergang voor veeartsen voor den Indischen dienst bestemd. Inzending van Prof. Dr. L. de Blieck en Prof. Dr. H. M. Kroon.

Landbouw-Hoogeschool te Wageningen.

Land- en Volkenkunde en Productenleer van Nederlandsch-Indië. Universiteit Leiden, inzending van Prof. Nieuwenhuis.

Leidsche Vereeniging ter bevordering van de studie der tropische geneeskunde.

Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer.

Koloniaal Instituut te Amsterdam: A. Afdeeling Volkenkunde. B. Afdeeling Tropische Hygiëne.

Opleiding van Inl. meisjes tot verpleegster en vroedvrouw te Semarang, inzending van Mevr. Cohen Stuart.

Lectuur over Indië.

Donderdag 29 Juli zal een dag gewijd zijn aan de bespreking van Indische toestanden. Inleidingen zullen worden gehouden door Mevr. Kooy—van Zeggelen en de heeren Hietink en Lekkerkerker.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Rubber-cultuur in West-Borneo.

De cultuurtoestanden van West-Borneo zijn over het geheel nog weinig bekend. Vooral van de rubbercultuur, die sedert de laatste tien jaren een reusachtige vlucht heeft genomen, is men buiten Borneo zeer slecht op de hoogte.

Dit zal gedeeltelijk wel het gevolg zijn van het feit, dat bijna 90 pct. der rubbertuinen in handen zijn van Chineezen, Maleiers en sedert den laatsten tijd ook van Japanners.

Argus stelt in het *Bat. Nwsbl.* de vraag, wat wel de reden mag zijn, dat er zoo weinig Europeesch kapitaal gestoken wordt in de rubber op West-Borneo. En hij beantwoordt die vraag door te zeggen, dat W.-Borneo een slechten naam heeft doordat het reeds groote kapitalen verslonden heeft, niet door klimaat, grond, werkvolk of afvoergelegenheden, doch hoofdzakelijk doordat verschillende ondernemingen geopend werden door menschen, die zelf niet 't geringste verstand hadden van de cultuur en van de toestanden van 't land, of door menschen, die met speculatieve doeleinden iets op touw zetten.

Daarna gaat Argus na, of West-Borneo met het oog op de rubbercultuur een vergelijking kan doorstaan met Sumatra's Oostkust, Straits Settlements en Federated Malay States, ja zelfs met Java (de koelietoestanden uitgezonderd).

De regenval verdeelt zich in W.-Borneo vrij gelijkmatig over het geheele jaar, terwijl klimaat en grond uitnemend voor de rubbercultuur geschikt is, hetgeen duidelijk blijkt uit den snellen groei en de groote latex-productie. Als voorbeeld haalt schr. dan een onderneming aan, die onder vrij ongunstige omstandigheden aangelegd is en gedreven wordt.

De boomen, geplant 15 bij 15 voet, 7 jaar oud, zijn nog niet uitgedund. De gemiddelde jaarproductie dier boomen was per boom 1.66 K.G., terwijl volgens den *Ind. Cult. Alm. 1917* 7 à 8 jarige boomen op Malaka 1.10 tot 1.55 K.G. opleveren. Op Ceylon brengen 7 à 9 jarige boomen 0.35 tot 0.75 K.G. op, terwijl deze cijfers voor West-Java 1.10 K.G. en voor Sumatra's Oostkust 1.81 K.G. (bij zeer goede ondernemingen) en 1.35 K.G. (bij goede) beloopen.

Op een Chin. onderneming in Sambas 20 bij 20 voet geplant en nog niet uitgedund, was de opbrengst van 6 à 7 jarige boomen 2.40 K.G.

Daar West-Borneo over voldoende inheemsche werkkrachten beschikt, de Dajaks voor zwaren arbeid, zooals boschkappen uiterst geschikt zijn en de Maleiërs als tapkoelies en voor andere werkzaamheden gebruikt worden, zijn de arbeidstoestanden op West-Borneo gunstiger dan in de omringende landen.

Wel moet er in de toekomst rekening mee gehouden worden, dat er niet voldoende inheemsche arbeiders zullen zijn, omdat de bevolking niet groot genoeg is om aan de toenemende vraag naar arbeidskrachten te kunnen voldoen, en omdat de thans nog op de ondernemingen werkende koelies voor het grootste gedeelte over eenige jaren niet meer als zoodanig zullen willen werken, omdat dan hun eigen kleine tuinen genoeg zullen opleveren om van te leven.

Daardoor ook is het dagloon de laatste jaren gestegen van 50 tot 60 en 70 cts.

Wat den afvoer van het product aangaat, verkeert W.-Borneo ook in bepaald gunstige omstandigheden, daar alle rubber-ondernemingen langs de rivier gelegen, hun product in prauwen daarlangs kunnen vervoeren naar de afscheephaven, vanwaar geregeld eenige keeren 's maands verbinding is met Singapore en Batavia.

Vergelijkt men de onderneming Sambas-estate met het gemiddelde van 26 groote Java-rubber-ondernemingen, zoo krijgen we de volgende cijfers:

	Gem. 26 Java-ondern.	Sambas-estate.
Gem. aantal boomen p. bouw...	203	300
Leeftijd der boomen in jaren...	8	7
Oppervl. in productie (bouws)	497	170
Jaarproductie in K. G.	149.423	46.220
Aantal tapbare boomen	93.666	27.955
Gem. productie p. boom p. jr. in K.G.	1.57	1.66
Gem. aantal boomen per tapper	304	300
Gem. droog gewicht per tapper p. dag in K.G.	1.341	1.41
Percentage 1e kwaliteit pCt. ...	79.9	80
Kostprijs per K.G. droog	0.994	0.928

Hieruit blijkt, dat West-Borneo zijn slechten naam als cultuurland ten onrechte draagt, en wat de rubbercultuur aangaat op de eerste plaats gesteld mag worden.

Maleiers en Chineezen hebben het leeuwenaandeel in de rubbercultuur. Haast elke Maleier heeft op een smalle strook langs de rivier zijn eigen aanplant van 50 tot 60 duizend boomen.

De plantwijze laat echter veel te wenschen over. De plantwijdte is langzamerhand van 15 bij 15 voet gedaald tot 8 bij 8. Van een selectie van het plantmateriaal is geen sprake, terwijl de Maleiërs er nooit aan denken hun tuinen uit te dunnen of ziekten te bestrijden; bovendien geschiedt het tappen geheel systeemloos. Zijn de rubberprijzen hoog, zoo wordt er maar raak getapt.

Gevolgen daarvan zijn: uitputting der boomen, ongelijkmatige bastvernieuwing en 't optreden van kanker. In aanmerking genomen, dat in de onderafd. Sambas alleen plm. 3 millioen rubberboomen geplant zijn, is het jammer, dat de Reg. niets doet om de cultuur te beschermen.

Een paar jaar geleden, na het bezoek van een landbouw-adviseur of -inspecteur, verspreidde het hoofd van plaatselijk bestuur Maleische vlugschriften over de rubbercultuur, maar daarbij bleef het.

„Zou het niet mogelijk zijn in deze het voorbeeld van de Engelsche Regeering te volgen? Zij immers heeft o.a. voor de klappercultuur in elk klapperdistrict een inspecteur, op-en-top vakman, onder wiens toezicht de cultuur uitgeoefend wordt en die over een zoodanige macht beschikt, dat zijn voorschriften ook stipt opgevolgd worden. Zoo iemand hebben we hier voor de rubber eveneens noodig.''

Er is bijna geen rubbertuin, die niet in meerdere of mindere mate te lijden heeft van kanker, wortelschimmel, djamoer oepas, enz., waardoor de bevolking, die er uit onwetendheid werkeloos tegenover staat, groote schade lijdt.

Schr. rekent voor, dat het aanstellen van een inspecteur met de noodige adjuncten niet behoeft af te stuiten op geldelijke bezwaren. Indien het gouvernement van iederen picol rubber, die uitgevoerd wordt *f* 1.— heft, zou dit voor 1918 bedragen hebben plm. *f* 5700.—, en wanneer over eenige jaren 3 millioen boomen in tap zijn, zou dat uitvoerrecht *f* 50.000.— bedragen. Bij een prijs van *f* 50.— per picol zou de opbrengst voor de bevolking 2½ mill. gulden 's jaars zijn en ze dus slechts 2 pct. hebben af te staan.

De zorg van den toekomstigen inspecteur zal zich niet moeten bepalen tot de cultuur, doch in samenwerking met een Volkscredietbank zal hij aan groepen van kleine plantage-bezitters goedkoope rubbermachines kunnen verstrekken en geld voor den bouw van rookhuisjes voorschieten, waardoor de producenten hoogere prijzen voor hun product zullen kunnen bedingen, en de rubber van W.-Borneo een beteren naam op de markt zal krijgen.

Thans wordt de rubber heel primitief met flesschen tot sheets verwerkt, die ongerookt verkocht worden, waardoor de Mal. planter veel minder voor zijn product ontvangt dan de Europeesche. Blijven de toestanden zooals deze nu zijn, dan zal het niet lang duren, of veel rubbertuinen zullen in handen komen van de Chineezen op de gebruikelijke wijze.

Eerst leent de Chinees den Maleiër *f* 25.— om bij den volgenden rubberverkoop af te betalen. Dan neemt de Maleiër er *f* 25.— aan waren bij, doch betaalt niets af. Bij een volgende leening wordt een soerat op zegel geschreven, waarbij de Maleiër zich verplicht tot maandelijksche afbetalingen en tot het verkoopen van zijn rubber alleen aan baba. Worden deze voorwaarden niet nageleefd, zoo komt de onderneming aan den Chinees, wat dan ook in de meeste gevallen gebeurt.

Zoo is het met de klappertuinen gegaan en zoo zal het ook geschieden met de rubber.

Maar de Volkscredietbanken dan?

Schr. geeft een geval uit de praktijk en dat zegt genoeg.

Vier Inlanders in 't bezit van achtereenvolgens 200, 250, 180 en 300 tapbare boomen gaan naar de bank en vragen ieder *f* 50.—. Toewan-Bank vindt het getal hunner boomen niet groot genoeg en bedroefd keeren de Inlanders huiswaarts en klagen hun nood aan Hadji X. Deze belooft zijn best te doen, hoewel het moeilijk zal gaan.

Een uurtje later komt de huiseigenaar Hadji X. bij de bank en vraagt en krijgt *f* 200.— tegen een maandelijksche rente van *f* 3.—.

Onze vier vrienden zijn spoedig de gelukkige bezitters van *f* 50.— elk, waarvoor ze den vriendelijken bemiddelaar voor elke *f* 10.— maandelijks *f* 2.— rente betalen. Hadji is ook „senang hati'', want hij krijgt maandelijks *f* 40.—, zijnde 240 pct. 's jaars aan rente. Zoo helpt de volkscredietbank den kleinen man.

Om een denkbeeld te geven van den vooruitgang van de rubbercultuur, dienen de volgende cijfers van de onderafd. Sambas.

Uitgevoerd werden 45.880 K.G. in 1915.
142.553 K.G. in 1916.
269.157 K.G. in 1917.
341.200 K.G. in 1918.

Het laatste cijfer zou zeker belangrijk hooger geweest zijn, indien de marktprijzen niet zoo laag geweest waren, waardoor een groot deel der Inlandsche rubberplanters niet tapte.

Wenschelijk is het, dat het Gouvernement helpend optrede, wil deze steeds in bloei toenemende cultuur niet te gronde gaan.

Suriname.

Dat een mensch in dezen veelbewogen tijd rustig de rol van de schoone slaapster in het bosch kan spe-

len, daarvan geeft M r. G. D. W i l l i n c k te Zutphen het bewijs. In ,,De Maasbode'' van 13 Juli stelt hij n.l. de vraag: ,,S u r i n a m e v e r k o o p e n?'', waarop hij het volgende antwoord geeft:

,,Waarom zouden wij Suriname niet verkoopen? Al is er misschien veel rijkdom uit het land te halen, wij, met ons enorm koloniaal bezit in het Oosten, hebben niet het benoodigde surplus bevolking, om ook daar krachtig de ontginning aan te pakken. Amerika zal met pleizier er een twee milliard voor geven en wij waren in eens van de crisis- en de geheele Staatsschuld af.

Nu kost de kolonie ons jaarlijks nog tonnen, zonder dat wij er iets van trekken.

Laten wij nu de chauvinistische argumenten eens op zij zetten, Denemarken deed toch ook eveneens.

Welke massa sociale maatregelen konden wij nemen, indien wij uit den druk der Staatsschuld en dien der belastingen waren.

Laten wij nu eens practisch zijn.

Welk Kamerlid neemt het initiatief?''

Aan des schrijvers verzoek, dat andere bladen het stuk zouden overnemen, hebben zoowaar eenige bladen gevolg gegeven.

Reeds een paar jaar lang heeft deze vraag in de pers gespookt en daar wordt ze op eenmaal als een spiksplinternieuw idée door Mr. Willinck den volke voorgelegd. En de bladen, die naïef genoeg geweest zijn het stuk over te nemen, schijnen zich niet bewust dat de vraag zoo fonkelnieuw niet meer is.

Na al hetgeen — ook in dit blad — over deze kwestie geschreven is zullen wij er weinig van zeggen.

,,Amerika zal er met pleizier een twee milliard voor geven.''

Hoe weet de schrijver dit en bedoelt hij g u l d e n s of d o l l a r s? Vermoedelijk dollars; dan hielden wij, nadat wij van ,,de geheele crisis- en de geheele Staatsschuld'' af waren, nog een slordig duitje over.

Is het niet immoreel dat een volk, dat rustig heeft toegekeken en zich verrijkt, terwijl andere volken in een strijd op leven en dood gewikkeld waren, een volk dat ontkomen is aan de verwoestingen van den oorlog, op zulk een wijze zou willen ontkomen aan de geldelijke moeilijkheden, die de ontwrichting van geheel Europa, ook voor ons land heeft medegebracht?

Tot zelfs in de kolommen van het *Koloniaal Weekblad* is zoo'n hunkerende naar Amerikaansch geld geslopen, ditmaal een ,,k o o p m a n'' — zie blz. 9, eerste kolom van het vorige nummer — die onze zware belastingen gaarne door Amerika betaald zag.

Al die oorlogswinstmakers, die blij mogen zijn dat men ze het leven laat, zouden rustig in het bezit mogen blijven van hun onrechtmatig verkregen rijkdom en die domme Amerikanen zouden daartoe moeten medewerken!

Bij Jove! het is ergerlijk.

Jaren geleden zagen wij in Scala of een ander variété-theater gedemonstreerd hoe de Chineezen de Kormoran (een zwemvogel) gebruiken om visch te vangen. Het vraatzuchtige beest wordt belet de visschen in te slikken door een om den hals aangebrachten ring en moet de visschen weer opgeven uit den bek, die door den uitzetbaren keelzak heel wat bevatten kan. Ziedaar hoe wij aan geld moeten komen voor de crisis-uitgaven, enz. Men moet de menschelijke(?) Kormorans al het geroofde geld laten opgeven.

Twee milliard guldens of dollars! Schaamt men zich niet zoo'n koopsom zelfs maar te *noemen*, niet voor een bloeiende kolonie, maar voor een land, waarvan men verklaart dat wij niets kunnen maken? Is het weer de oude ondeugd: ,,asking too much and giving too little?''

Zou ons ,,e n o r m k o l o n i a a l b e z i t in h e t O o s t e n'' niet t e g r o o t blijven ook na den verkoop van de West? En wat, als na deze transactie b.v. Japan ons vraagt om een deel van dat ,,enorme bezit in het Oosten'' over te doen?

En is het waar dat wij niet de benoodigde surplus bevolking hebben om ook in Suriname krachtig de ontginning aan te pakken? Op deze vraag zullen wij spoedig het antwoord vernemen van het Suriname-Studie Syndicaat, in welks oordeel wij meer vertrouwen stellen dan in dat van Mr. Willinck.

(In het voorbijgaan willen wij er nog even de aandacht op vestigen, dat het winstcijfer van de cultuurondernemingen der Nederlandsche Handelmaatschappij in 1918 in Oost-Indië heeft bedragen *f* 792.288 en in Suriname *f* 523.066.)

Hoe stelt Mr. Willinck zich de verhouding van Moederland tot Kolonie voor? Toch niet als die van een landheer tot zijn grond of van een slavenhouder tot zijn slaven?

Wij gelooven dat de verhouding thans gevoeld wordt als die van voogd tot pupil. Acht de voogd — die mede aansprakelijk is voor den toestand waarin de pupil zich bevindt — zich niet langer in staat de belangen van den pupil naar behooren te behartigen, dan draagt hij die taak aan een ander over, maar is het niet infaam, dat hij zich voor die overdracht zou laten betalen en zoo goed betalen dat hij langen tijd onbezorgd kan leven zonder zich verder iets aan te trekken van de toekomst van den pupil? Geld kloppen uit werkelijke of voorgewende onbekwaamheid om een taak te vervullen!

Het is verbluffend!

Wij zouden gaarne door een bekwaam jurist de vraag behandeld willen zien of de N e d e r l a n d s c h e S t a a t het recht zou hebben de koopsom op te strijken, gesteld dat het verkoopen van een kolonie niet strijdt met de beginselen van den Volkerenbond.

De Nederlandsche Regeering koestert zulke infame plannen als het verschacheren van kolonies niet; maar mocht dat eenmaal anders worden dan is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de pupil de transactie niet afwacht maar de bescherming van een anderen voogd inroept.

* * *

In een belangwekkend artikel over de Evangelische Broedergemeente in Suriname door den oud-gouverneur van Suriname, W. D. H. Baron van Asbeck in het Julinummer van ,,De West-Indische Gids'' troffen wij de opmerking aan, dat de firma C. Kersten en Co. te Paramaribo niet is eene Duitsche firma, zooals wijsneuzen of wijsgeeren geliefden te beweren, maar eene Surinaamsche, d. i. van aard en aspiratiën Nederlandsche firma. Aan de Nederlandsche gezindheid twijfelen wij geen oogenblik, maar wij moeten Baron van Asbeck er op wijzen dat, indien er menschen zijn, die de firma Kersten en Co. voor een Duitsche firma houden, daartoe aanleiding is gegeven door den heer S i e g f r. B e c k, Geschäftsinspektor der Missionsgeschäfte in Suriname, in diens — ook door Baron van Asbeck geraadpleegd — geschrift ,,Die Wirtschaftlich-soziale Arbeit der Missionsgeschäfte der Brüdergemeine in Suriname''. Herrnhutt 1914. Op blz. 7 zegt hij, sprekende over C. Kersten en Co., in een noot: ,,Nebenbei: Es ist dies, wie man neuerdings festgestellt hat, die älteste deutsche Handelsfirma in ganz Mittel- und Sud-Amerika''. Hiermede is natuurlijk niets meer gezegd, dan dat de firma oorspronkelijk door Duitschers gesticht is. Toch kan de mededeeling tot andere opvatting aanleiding geven.

* * *

In ,,Economisch-Statistische Berichten'' van 9 Juli een artikel ,,De handelsstatistiek van Suriname'', door Fred. Oudschans Dentz.

Curaçao.

Ambtsaanvaarding van Gouverneur Helfrich.

Eersten Pinksterdag is de nieuwe Gouverneur aangekomen. De plechtigheid der ambtsaanvaarding moest tot Dinsdag 10 Juni worden uitgesteld. Alstoen werd om 9 uur eerst eene audiëntie gehouden op het Gouvernementshuis, waarvan tal van autoriteiten en particulieren gebruik maakten. De aanwezigen werden door den wn. Gouverneur voorgesteld.

Na afloop dezer receptie is de Gouverneur door eene commissie, bestaande uit het oudste lid van den Raad van Bestuur, den voorzitter van het Hof van Justitie en den majoor-commandant der schutterij, begeleid naar de vergaderzaal van den Kolonialen Raad, waar ook de Raad van Bestuur aanwezig was. Na een woord van welkom door den Voorzitter van den Raad heeft de Gouverneur de volgende rede gehouden.

Het vertrouwen van H. M. de Koningin heeft het Bestuur van de kolonie Curaçao in mijne handen gelegd; het zij mij op de eerste plaats vergund, ter voldoening aan het bepaalde bij art. 15 van het Regeeringsreglement, in deze plechtige zitting van den Kolonialen Raad over te leggen een afschrift van mijne acte van benoeming en het proces-verbaal mijner eedsaflegging.

Voor U, mijne Heeren, zoo van nabij bekend met de geestelijke en stoffelijke behoeften en nooden van de ingezetenen, wel wetende, dat de huidige verhoudingen in de wereld en de daarmede verband houdende reorganisatie, o.m. van het economisch leven, onze Kolonie met hare, over het algemeen voortreffelijke havens en hare gunstige ligging ten opzichte van het wereldverkeer, tot grootere ontwikkeling zullen kunnen brengen, behoeft zeer zeker niet te worden gereleveerd, dat, op welk terrein ook, maar meer in het bijzonder op sociaal en economisch gebied, nieuwe problemen onze aandacht kunnen vragen, dat zelfs het in nadere studie nemen van het bestaande niet uitgesloten is.

De uitvoering van al hetgeen daarbij eventueel noodzakelijk mocht zijn gebleken, zal ongetwijfeld nog belangrijke uitgaven vorderen, waarbij de steun van het Moederland, althans aanvankelijk, allerminst zal kunnen worden ontbeerd.

Hoezeer ook Nederland immer tot geldelijke offers in het belang van de kolonie bereid zal worden gevonden, een dwingende eisch van billijkheid en rechtvaardigheid is het, om de lasten niet meer dan noodig, op het toch reeds zoo bezwaarde Moederland af te wentelen.

Een vooruitziende en voorzichtige financieele politiek, bij welker uitvoering steeds het oog dient te worden gericht op een geldelijke onafhankelijkheid van de kolonie als einddoel, is in dit verband gebiedend noodzakelijk; men brenge dus de bijdragen uit 's Rijks schatkist geleidelijk binnen engere grenzen om de subsidies ten slotte te doen verdwijnen.

Dat desideratum nu kan alleen worden bereikt, wanneer tijdig naar maatregelen wordt omgezien, om het financieel evenwicht te herstellen, door o.a. de inkomsten van de kolonie binnen de perken van hare draagkracht te versterken.

In menig kring van Nederland groeit de belangstelling voor de kolonie, zoowel op het gebied van Landbouw, als op dat van Handel en Nijverheid. Waar vaststaat, dat de ontwikkeling daarvan noodwendig zal bijdragen tot verhooging van de koloniale middelen, zal het op onzen weg moeten blijven liggen om tot die ontwikkeling mede te werken door, voor zoover zulks mogelijk is, steun aan het particulier initiatief te verleenen, dat initiatief aan te moedigen en te bevorderen. Hiermede breng ik ook een der maatregelen naar voren, waarop ik zoo straks doelde.

Ik ben er van bewust, dat vooral gemis aan locale kennis van toestanden en verhoudingen mij zullen plaatsen voor een verre van gemakkelijke taak en ben ik niet minder doordrongen van de groote verantwoordelijkheid, welke ik bij het aanvaarden der benoeming op mij heb geladen.

Verzekerd van den steun van het opperbestuur, overtuigd dat U, Mijne Heeren, mij de zoo gewenschte en zoo noodzakelijke medewerking niet zult onthouden — een beroep daarop schijnt mij schier overbodig — vertrouw ik ten volle, dat ik, met Gods hulp werkzaam kan zijn in het belang en het welzijn der kolonie.

Van een aangename en eervolle opdracht wil ik mij nog kwijten, n.l. om U over te brengen de belangstellende gevoelens, welke door de Koningin werden uitgesproken ten opzichte van Land en Volk, zoomede de beste wenschen, die door Hare Majesteit werden geuit voor den bloei en de welvaart der kolonie, tijdens de audiëntie, welke onze geëerbiedigde Vorstin heeft behaagd mij wel te willen verleenen.

Gods onmisbaren zegen afsmeekende over onzen gemeenschappelijken arbeid, en U Mijnheer de Voorzitter mijn hartgrondigen dank betuigende voor de toegesproken woorden, verklaar ik hiermede in naam en als vertegenwoordiger van H. M. de Koningin het Bestuur over Curaçao te aanvaarden.

Door dezelfde heeren werd de Gouverneur naar het Gouvernementshuis terug begeleid.

Een saluut van dertien schoten kondigde telkens het oogenblik aan, waarop de Gouverneur zijne woning en het Raadhuis verliet. Vóór het Raadhuis was een eerewacht opgesteld, en de garnizoenskapel speelde daar het Wilhelmus. Alle openbare en tal van particuliere gebouwen vlagden; eene groote menigte bewoog zich op de straten.

Moge het Gouverneur Helfrich gegeven zijn de kolonie tot bloei te brengen.

* * *

De nieuwe gezaghebber der Bovenwindsche eilanden.

De Vrijmoedige van 12 Juni l.l., het eenige blad op Curaçao, dat vrij geregeld brieven van de Bovenwindsche eilanden bevat, geeft eene uitvoerige beschrijving van de ontvangst van den nieuwen gezaghebber der drie eilanden op St. Martin N. G., waarheen deze, zooals onze lezers weten, met de *Commewijne* doorgegaan is.

Eigenaardig is, dat, volgens den briefschrijver geen der autoriteiten van deze komst op de hoogte was. Het mag daarbij ditmaal eene gelukkige omstandigheid heeten, dat, daar de bewoners van St. Martin nog nimmer een Nederlandsch stoomschip gezien hadden — behalve dan bijna een tiental jaren geleden de *Prinses Juliana*, treuriger gedachtenis — de komst van de *Commewijne* op zich zelf eene blijde gebeurtenis was. Toen bekend werd, dat de nieuwe gezaghebber aan boord was, werd in allerijl eene feestcommissie gevormd, die den dag der installatie, 2 Juni, tot een feestdag voor de bevolking heeft gemaakt. Ook is den waarnemenden gezaghebber, den heer F. K. Thielen hulde en dank gebracht bij zijn vertrek.

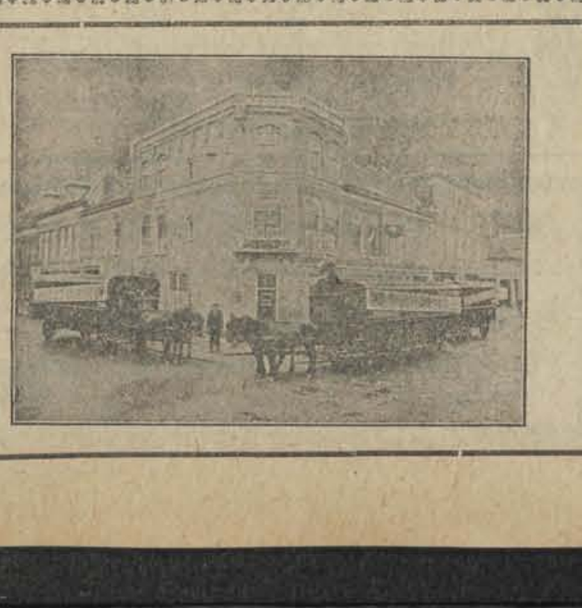
De heer Tymstra heeft reeds per schoener zijne andere onderhoorigheden, St. Eustatius en Saba, bezocht.

* * *

De *Amigoe di Curaçao* bevat eene uitvoerige beschrijving van het album, dat den oud-Gouverneur Mr. Nuyens bij diens vertrek is aangeboden. De beschrijving vestigt den indruk, dat het geheel eene mooie proeve van Curaçaosch kunstwerk is. Het trof ons, dat op het eerste blad van het album het *wapen van Curaçao* zou zijn afgebeeld. Voor eene beschrijving van dit „wapen" houden wij ons aanbevolen. *De Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië* deelt mee, dat de kolonie geen wapen heeft. Men zie hierover ook het artikel van Jhr. Van Panhuys in afl. 3 van *De West-Indische Gids*.

* * *

Aan den onderwijzer eerste klase bij het openbaar onderwijs op Curaçao, A. C. Vermeulen, thans met verlof in Nederland, is op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

* * *

Met de *Stuyvesant* is behalve de heer Dr. H. S. Boogaart o.a. aangekomen de heer Heuriquez, belast met het invoeren van bevolkingsregisters in de kolonie.

* * *

Hier ter stede is bericht ontvangen, dat Hr. Ms. pantserdekschip *Zeeland*, onder bevel van kapitein ter zee B. Schreuders, van Curaçao, is vertrokken ter aanvaarding van de terugreis naar Nederland.

Ingezonden.

Aan de Redactie-Commissie van het Koloniaal Weekblad.

Met groot leedwezen zagen wij in het orgaan der Vereeniging opgenomen het „Ingezonden stuk" van den heer Koopman, in het slot waarvan de misselijke kruideniersaard van sommige Nederlanders weer ten duidelijkste spreekt in de verzuchting om, teneinde voor zich zelven eenige belastingpenningen uit te sparen, onze West tegen behoorlijke vergoeding aan de U. S. over te doen.

Zooiets mag in ons orgaan niet voorkomen zonder een ernstig woord van protest.

Het Dagelijksch Bestuur.

Daar het Koloniaal Weekblad zich steeds een vrije tribune heeft betoond, waar een ieder voor zijn meening uit kan komen, wilden wij de opname van bedoeld „Ingezonden stuk" niet weigeren, hetgeen echter natuurlijk geenszins inhoudt, dat wij schrijvers meening deelen.

Red. Comm.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Inl. Onderwijs. „Wat doen onze onderwijzers voor het volk?" vraagt Sasrokardono in de *Oetoesan Hindia.* Hij zegt o.m.: De onderwijzers zijn de voorlichters, de vaders, de opvoeders, leiders van het volk! Zij vormen het volk! De welvaart van het volk, het welzijn van het land, de ontwikkeling en de vrijheid van het ras, liggen grootendeels in handen der onderwijzers! Doen zij hun plicht niet, dan begaan zijn een zonde tegenover het land, het Volk, de Menschheid! En wat geven zij het Volk? vraagt schrijver en antwoordt: Onze onderwijzers werken mede aan de slaafwording van het Volk! Wat doen zij voor het Land? Zij werken mede om het verder van de vrijheid af te brengen! Wat doen zij voor de Menschheid? Zij werken mede aan de verwijdering, het onderscheid maken tusschen verschillende rassen en groepen, waardoor de wereldvrede verstoord wordt. Over deze drie punten gaat schrijver dan voort. Hij verklaart, dat op de dessascholen het volk de „patjoel" *) leert vergeten, dat op de andere scholen het opgeleid wordt tot werktuigen der Regeering en van het kapitaal. Op de Inlandsche scholen worden de taal, zeden en gewoonten, de oude wetenschappen van het Land verwaarloosd; het nationaliteitsgevoel wordt daardoor gedood, de eenheid gebroken, en het Land zal nimmer vrijheid erlangen. Schrijver brengt in herinnering, dat reeds op het 2e National C. S. I. congres te Batavia werd gevraagd om uitbreiding en verbetering van onderwijs. Bij de behandeling der begrooting van 1919 in den Volksraad werd door den „djago" **) van den P. G. H. B. Dwedjo Sewojo, een amendement om salarisverbetering der Inlandsche onderwijzers ingediend. De Volksraad keurde het goed, maar de Minister verwierp het. De onderwijzers voelden er zich niet over gesticht. Is het dan waar, dat de Inlandsche onderwijzers enkel het eigen belang op 't oog hebben?

Schrijver bespreekt tenslotte de mogelijkheid eener onderwijzersstaking. Hij vindt, dat die alleen dan door het Volk gesteund behoort te worden, indien daarbij tevens geëischt wordt, dat:

1e. het onderwijs in Indië niet meer ten bate zal komen van de „Europeesche maatschappij", maar van het land en volk van Indië;

2e. het leerplan geheel wordt omgezet, zoodat de scholen worden de bakermat van de vrijwording van Indië;

3e. het rascriterium verdwijnen zal.

Onafhankelijkheidsgevoel. H. A. S. zegt in de *Neratja* zijn meening over de vraag: zullen Indië en Nederland gescheiden worden of wel vereenigd blijven?

Twee zaken zijn er, waarnaar een overheerscht ras, dat zich bewust wordt van het vernederende dier overheersching, streven zal, 1e. *Onafhankelijkheid,* d.i. volkomen vrij zijn in de regeling en de bepaling van het eigen lot en het kiezen van een eigen koers afgescheiden van het overheerschende land; 2e. *zelfstandigheid,* d.i. vrijheid van handelen in binnenlandsche aangelegenheden, maar zonder alsnog gescheiden te zijn van het souvereine land.

Voorbeelden van het eerste streven hebben gegeven: de Nederlanders in hun opstand tegen Spanje in 1568, gevolgd door de afzwering van de Spaansche souvereiniteit in 1581; voorts Amerika in den oorlog voor de onafhankelijkheid tegen Engeland van 1775—1783; Transvaal in 1880; Ierland, dat zich kortgeleden tot een onafhankelijke republiek heeft uitgeroepen, los van Engeland, enz. enz.

Australië, Canada, Zuid-Afrika, de Filippijnen echter, geven een voorbeeld van het tweede.

De koloniën zoeken zich los te maken van den overheerschenden staat, zoodra zij zich sterk gevoelen om op een lijn te staan met dien staat, welke regeering echter niets voelt voor zoo'n gelijkheid. Dit zal leiden tot geschillen; het belang van den een komt in botsing met dat van den ander. En indien de souverein over niet genoeg macht beschikt, terwijl de geschillen blijven bestaan, moet het tenslotte tot een breuk komen.

Maar meestal wordt die onafhankelijkheid niet dadelijk verkregen. Door de langdurige vereeniging is men aan dien toestand gewoon geraakt en tijdens die lange vereeniging zijn verschillende aangelegenheden beider landen zoozeer van elkaar afhankelijk geworden, dat de banden moeielijk te verbreken zijn. In dit geval zal het moederland dus niet gauw zijn kolonie loslaten, maar zoo mogelijk trachten den band nog hechter te maken zoo lang als het nog sterk genoeg is om zijn hoogere positie te handhaven.

Voor de kolonie zelf is het een plicht te streven naar onafhankelijkheid, daar deze het kenteeken is van vooruitgang van het ras. Maar als dit niet bepaald direct noodzakelijk is, zou het veel beter zijn voor de kolonie, om tot onafhankelijkheid te geraken via den veiligen weg van de zelfstandigheid.

Hoe staat het tusschen ons en Nederland, vraagt schrijver? Als hij nagaat, hoe slecht de Indische belangen behartigd worden door Nederlanders in Nederland, hoe alles berekend is op een bevoordeeling van Nederland en de Nederlanders, dan is hij voor een absolute scheiding. Maar er zijn andere zaken, die een plotselinge algeheele afscheiding onmogelijk maken. In de honderden jaren van overheerscht zijn, is het Indische volk op den maatschappelijken ladder gedraald. Als nu Indië plotseling onafhankelijk werd, zou het zich niet dadelijk als gelijkwaardig aan de andere vrije staten kunnen doen gelden.

Zonder de hulp van het moederland zou het geen betrekkingen met het buitenland kunnen aanknoopen. Die moeilijkheden zouden niet ontstaan, indien Indië als zelfstandige staat verbonden bleef aan Nederland.

Een andere band, welke Indië nog aan Nederland bindt, is, dat onder de Nederlandsche overheersching Ned.-Indië één is geworden instede van verdeeld in honderden met elkaar voortdurend overhoop liggende rijkjes. Schrijver wil alle bedriegerij en willekeur der Hollanders ten opzichte der vroegere vorsten niet goed praten, maar erkennen, dat er thans eenheid is van rechtspleging en van onderwijs, waardoor de Indische volksbeweging krachtiger wordt gemaakt.

*) Een groote hak met half houten, half ijzeren blad en een wat gekromde houten steel, die bij het bewerken van den grond tot spade, schop en schoffel dient.

**) Haan.

Evenwel vindt schrijver, dat nog niet genoeg gedaan is voor éénwording van Indië. Hij concludeert, dat het nog noodig is, dat Indië aan Nederland verbonden blijft, om de volgende redenen:

1. Aan Indië moet zoo spoedig mogelijk de weg worden geopend voor het aanknoopen van rechtstreeksche handelsbetrekkingen met het buitenland; Indië moet een eigen wereldmarkt hebben.

2. Indië moet zoo spoedig mogelijk een volksvertegenwoordiging krijgen, en een democratisch bestuur voor elk landsdeel, dat op grond van dezelfde zeden en gewoonten en economische gesteldheid een eenheid behoort te vormen. Deze volksvertegenwoordiging zal spoedig de eenheid tusschen alle Indische rassen tot stand brengen.

3. Het onderwijs in Indië moet snel vervolmaakt worden en geregeld in overeenstemming met de belangen van Indië zelf, vanaf het laagste tot het hoogste onderwijs.

Maar — zegt H. A. S. — zoo goed als het voor Indië noodig is, om de vereeniging met Nederland te handhaven, evenzoo is het voor de Nederlanders van groot belang, dat de band blijft bestaan, welke voor hen een levensbehoefte is geworden.

S. I. In de *Pedjadjaran* zegt Mh. Sn. in een onderschrift, dat de S. I.-actie niet slechts is uitgegaan van het ontwikkelde deel der bevolking, want dat degenen, die zich daarvoor hebben ingespannen, integendeel de verdrukte en uitgezogen Kromo's zijn, terwijl de ontwikkelden hen eerder tegenwerkten. Goed beschouwd kan men het echter den ontwikkelden niet kwalijk nemen, zegt hij. Van nature zijn ze de Kromo's niet slecht gezind, maar het onderwijs in Indië is er niet op gericht om rassenliefde, liefde voor het geboorteland enz. te kweeken. Er zijn dan ook Nederlanders, die verklaard hebben, dat het onderwijs in Indië karaktervormend moet zijn, maar niet materialistisch. Zelfs de Mohamedaansche geestelijken bemoeien zich niet met de Inlandsche beweging, uit vrees, dat hun eigen belangen zullen worden geschaad.

Onder het hoofd: „De volksbeweging in Indië moet met kracht worden doorgezet", schrijft S. P. D. in de *Oetoesan Hindia*, dat zij die vragen, waar de *Nieuwe Tijd* blijft, maar geduld moeten hebben, want dat die binnenkort ook in N. I. zijn intrede zal doen. De Inlanders zullen dan een rustiger en vrijer bestaan hebben dan nu. Bijgeloovigen meenen, dat er dan een Ratoe Adil *) zal komen om over dit land te regeeren. Maar schrijver voor zich gelooft alleen aan de komst, binnen enkele jaren, van een *Parlement*. De Regeering kan — zegt hij — ons dat alleen dan spoedig geven, als wij zelf haar in dat voornemen steunen met de grootst mogelijke kracht. In den beginne zal het parlement natuurlijk voor velen een teleurstelling zijn, maar schrijver meent, dat binnen 5 à 6 jaren slechts, het volmaakt zal zijn. Maar dat kan alleen gebeuren, indien het der Regeering werkelijk ernst is om het bestuur over Indië over te geven aan de ingezetenen, onder hare rechtschapen en beleidvolle leiding, en ook, indien het Indische volk zelf krachtig daartoe wil medewerken. Vele regeeringsdaden bewijzen, dat de Regeering thans de volksbeweging in Indië begrijpt en er de noodige aandacht aan wijden wil. Zij behoort volle aandacht te schenken aan de Indische volksbeweging en die op prijs te stellen, zonder zich te laten afleiden door de stemmen der vijanden van de beweging.

Schrijver erkent, dat er door enkele Inlandsche volksgroepen relletjes veroorzaakt zijn, maar — zoo meent hij — als men er een grondig onderzoek naar instelde en niet enkel luisterde naar rapporten van lieden, die de beweging vijandig gezind zijn, dan zou ten duidelijkste blijken, dat zulke ongeregeldheden meestal voortspruiten uit de een of andere voor de Inlanders ergerlijke handeling.

De tegenstanders schelden ons voor onrijp, dom, lui, enz. uit, maar zij willen niet begrijpen, dat die domheid voortspruit uit gebrek aan onderwijs en de z.g. luiheid uit de te lage loonen, welke geenszins een aanmoediging zijn tot arbeiden. Schrijver weet zelf, hoe vele Inlanders met salarissen van *f* 50.— 's maands, wat kennis en kunde betreft, dikwijls hooger staan dan Europeanen, die in hetzelfde vak *f* 200 's maands verdienen. Zoo lang als de lieden van vreemd ras — besluit S. D. P. — ons nog onbetrouwbaar noemen, niet voor vol aanzien, zoo lang als wij niet op een lijn gesteld worden met andere nationaliteiten, zoo lang zullen wij afhankelijk blijven van een ander ras, dat onze zeden en gewoonten niet kent en zoo lang er in ons vaderland nog geen parlement is van een werkelijk democratische richting, zoo lang moeten wij de volksbeweging in N. I. met alle kracht doorzetten.

Een Raad. In de *Sinar Hindia* wordt in de rubriek *Si Bodoh* (de onwetende) aan de Inlandsche ambtenaren B.B. den raad gegeven om, indien zij het *seneng* (genoegelijk) willen hebben, zich te voegen naar de wenschen van de suikerfabrikanten en hen te likken door het bewijzen van overdreven eerbetoon.

Protest. In de *Oetoesan Hindia* wordt medegedeeld dat door de algemeene ledenvergadering der afdeeling Solo van den Inlandschen pandhuisbond op 13 April j.l. gehouden, besloten werd per gezegeld telegram protest aan te teekenen tegen het ontslag van acht beambten bij het pandhuis te Bandjaran (Tegal), omdat dit ontslag niet rechtvaardig zou zijn. Voorts werd besloten bij het hoofdbestuur van den bond telegraphisch aan te dringen op het uitroepen van een staking en om het ontslag van den heer Nittel te eischen wegens ongeschiktheid.

In een later nummer van het blad wordt vermeld, dat ook de groep Slawi van den bond bij het hoofdbestuur aandrong het ontslag van het hoofd van den dienst te verzoeken.

De Volksraad. In de *Soeara Rajat* (de stem van het volk) wordt geschreven over de amendementen op de begrooting door den Volksraad aangenomen en de opmerking gemaakt, dat alleen die amendementen, welke het kapitaal nut aanbrengen, werden aangenomen, maar welke groote groepen van de bevolking tot nut zouden worden, niet door den Minister werden gewild, waardoor de Minister bewezen heeft, dat hij den Volksraad niet hoog aanslaat. Hetzelfde kan gezegd worden ten aanzien van de hervormingscommissie en met instemming neemt het blad over, wat Sosrokardono daaromtrent gezegd heeft in de *Oetoesan Hindia*. Tot hoe lang dat alles duren zal, wordt daarin gevraagd, en dan komt het antwoord, luidende: „Tot het volk het anders zal willen."

*) Een rechtvaardige Vorst.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Een campagne? In de *Bintang Soerabaja* wordt overgenomen een artikel uit het maandblad *Wederopbouw* over de *campagne tegen den Landvoogd*, waarin betoogd wordt, dat er in Ned.-Indië feitelijk twee partijen zijn, overheerschten en overheerschers, ongeveer gelijk aan arbeiders en kapitalisten, welke laatsten niet tevreden met het halen van woekerwinsten en het exploiteeren van de landskinderen (de suikerindustrie) tevens de heer willen zijn en de wetten voorschrijven. Wanneer de Regeering van koers verandert, wat blijken zou als de landvoogd heen zou gaan, zou de partij der overheerschers aan het bewind komen, die *koud en harteloos is voor de belangen der Inlanders*. Schrijver meent, dat er een campagne wordt gevoerd tegen den landvoogd, daar „men" iemand wil hebben met een ijzeren vuist. „Doe het" — zullen de revolutionnaire landskinderen straks zeggen — „wij zullen ze smelten in onze hoogovens, die onder hoogen druk van zelf zullen werken om de vereischte warmtegraad te ontwikkelen."

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Britsch-Belgische verdeeling.

Engeland en België hebben 't voor de verdeeling van 't voormalige Duitsch Oost-Afrika tot een beide partijen bevredigde oplossing weten te brengen. De Belg. gezant te Parijs, baron Gaiffier d'Hestroy, heeft voor de commissie der koloniale mandaten de termen uiteen gezet van 't getroffen accoord.

België zal de provinciën Roeanda en Oeroendi, in 't N. W. der kolonie, krijgen, die aan zijn Kongokolonie grenzen. Hoewel zij een betrekkelijk klein gedeelte van de kolonie uitmaken, behooren zij tot de rijkste streek, zoodat daar alleen ongeveer evenveel menschen wonen als in 't veel grootere overige gebied, namelijk 3 millioen inboorlingen. 't Bevat ook de helft van den veestapel van de kolonie.

Volgens 't commentaar der Fr. bladen is dit wel in de eerste plaats een uiting van erkentelijkheid voor het aandeel der Belgen in de vermeerdering der kolo-

nie, waar zij zich vooral onder de leiding van generaal Tombeur met roem hebben beladen, maar heeft de bereidwilligheid der Engelschen toch ook nog een andere reden. Belgie zou zich hebben bereid verklaard een strook van zijn Kongobezitting af te staan aan Groot Brittanië, en wel in de streek van 't Tanganikimeer. Hierdoor zou de ononderbroken verbinding van Kaapstad tot Kaïro verkregen worden.

Verwacht wordt dat de Raad van vijf het voorstel zal goedkeuren. Vermoedelijk zal hij er zich over verheugen ook eens twee mededingers tot een oplossing te zien komen, die beiden voldoet, als tegenstelling en afwisseling op de oplossingen, die geen van beide partijen voldoen.

Hoe trekken b.v. nu weer donkere wolken samen boven Klein-Azië, waar Italië en Griekenland, die entente-vrienden zijn, even fel tegenover elkander staan, als beiden tegenover de Turken. De Raad van vijf heeft er de politiestok moeten opsteken, om het troepenverkeer stop te zetten. Naar beweerd wordt is er eenige ontspanning, volgens andere berichten echter neemt de spanning toe tusschen de ongeduldig begeerigen, die ontstemd zijn door 't stuiten van hun vaart, door 't dwarsboomen van hun voornemen, door 't verlies van tijd, geld en buit.

Ware ook voor de Klein-Azië, Fiume en Sjantoeng kwestiën maar een Oost-Afrika-schikking te vinden!

Koloniale tractementen.

Frankrijk betaalt over het algemeen zijn koloniale ambtenaren niet goed. Meermalen zijn vergelijkingen gegeven, ook met de Nederlandsche tractementen, die niet in 't voordeel van de Fr. uitvielen. Dit is ook nu weer 't geval bij de cijfers door M. Delafosse gegeven over de Britsche- en Fransche functionnarissen, in La Dépêche coloniale van 3 Juni. Wij nemen uit zijn overzicht het volgende over, er is ook voor de Nederlandsche koloniale toestanden iets uit te leeren.

Gouverneurs-generaal: Britsch fr. 187.500, — Fransch fr. 60.000.

Gouverneurs: Br. fr. 125.000, — Fr. fr. 20.000 à 30.000.

Hoofdbestuurs-ambtenaren (Provincial commissioners): Br. fr. 36.000, — Fr. fr. 18.000 à 20.000.

Zelfst. bestuursambtenaren (Senior district commissioners): Br. fr. 18.000 à 25.000, — Fr. fr. 12.000 à 16.000.

Adjunct en Adspirant zelfst. bestuursambtenaren (district commissioners): Br. fr. 12.000 à 17.500, — Fr. fr. 6000 à 11.000.

Het begin-tractement is in Britschen dienst dus 't dubbele van dat in Fr. dienst. 't Gemiddelde is fr. 24.000 tegenover fr. 13.000. 't Sterkste spreekt de tegenstelling wel bij de gouverneurs, met een gemiddeld van fr. 125.000 tegenover fr. 25.000.

Rijkseenheid?

Met de verbroedering van alle volkeren, die onder de Britsche vlag leven, wil 't nog steeds maar niet gaan zonder krakeel. Wil Canada niet weten van een immigratie op groote schaal uit Britsch-Indië, Zuid-Afrika is hiervan evenmin gediend en blijft nu en dan zelfs reactionnaire maatregelen toepassen. Ook nu heerscht in Britsch-Indië weer, een ontstemming, die zich sterk uit, over de in Juni aangenomen Zuid-Afrikaansche land- en handelswet. Zij breidt 't verbod voor Aziaten, om in 't mijngebied onroerend eigendom te bezitten, uit tot maatschappijen, waarin Aziaten het overwegend belang hebben. De regeering heeft tevens de bevoegdheid gekregen om aan Aziaten 't handeldrijven te weigeren.

De Br. Indiërs vragen of dit de inzet moet worden tot de verbroedering van de onderdanen van 't Rijk, na den gemeenschappelijk gevoerden strijd. De heerschende ontevredenheid heeft er weer een nieuw argument door gewonnen, of juister heeft een oude veete weer duidelijk en scherper dan ooit te voren, in 't twistgeding gebracht.

Arabië.

Ternauwernood kon Hoessein, koning van de Hedchas, er zich in verheugen, door de overwinning van zijn groote bondgenooten, op den troon bevestigd te zijn, of hij wordt op zijn beurt betwist en bestreden, zooals hij 't ten opzichte van den Sultan van Turkije heeft gedaan. Ibn Saoed, Emier van de Nejd, betwist hem elke aanspraak op 't district Khoerma, 160 mijlen N. O. van Taïf gelegen. Op onderwetschen trant maakten aanhangers van Ibn Saoed, de gemeenschap onveilig en moest de nieuwe vorst dus handelend optreden om de veiligheid in zijn land te verzekeren. 't Is niet meegevallen.

Abdoela, zoon van koning Hoessein, trok met een kleine gewapende macht uit Medina naar het grensdistrict, waar Ibn Saoed zich bevond, met zijn bedoeienen, om er zijn gezag te doen erkennen. Abdoela vestigde zich in 't dorp Taraba, maar werd daaruit verdreven in den nacht van 25 Juni. De door hem meegebrachte kanonnen en machinegeweren vielen in handen van den ongezeggelijken emier.

Ibn Saoed voerde zijn zegeteekenen mee naar Riad, hoofdstad van Centraal-Arabië, zijn gewone verblijfplaats. Sedert zijn de krijgsverrichtingen niet hervat, maar zijn onderhandelingen aangeknoopt. De nieuwe koning zal niet licht van zijn vermeende rechten afzien, de overwinnende emier zal dit nu evenmin doen, vermoedelijk zal deze actie de voortzetting zijn van 't grensgeharrewar, dat in alle Mahomedaansche staten chronisch is, en dat in de Europeesche staten ook nooit heelemaal tot zwijgen komt.

Duizend jaren geleden behoorde een streek aan A., 500 jr. geleden aan B., nu aan C., dus maken nu A. en B. aanspraken. Krijgt A. ze terug dan zullen B. en C. aanspraken maken.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Uit Batavia's ouden tijd.

De Ned.-Ind. Levensverzekering- en Lijfrente-Maatschappij (Nillmij) te Batavia, heeft ter gelegenheid van Batavia's derde eeuwfeest, een aardig boekje uitgegeven, getiteld: Uit Batavia's ouden tijd, 1619—1919. Het is typographisch bijzonder mooi verzorgd (door G. Kolff en Co. te Batavia), terwijl ook de inhoud veel aantrekkelijks bevat. Men vindt er enkele oude kaarten en oude gravures in afgedrukt en verder tal van bijzonderheden uit het leven onzer voorouders, tweehonderd, driehonderd jaar geleden.

De Katholieke Missiën.

In afl. 9 het eerste gedeelte van een artikel: Ter herinnering aan het overlijden van de missionarissen te Larantoeka in Dec. 1918. Een droevig verhaal, waarin in bijzonderheden de groote ramp wordt geschetst, welke de R. K. missie op Larantoeka (Flores) heeft getroffen tengevolge van de Spaansche griep-epidemie.

De West-Indische Gids.

Inhoud van Nr. 3 (Juli 1919): Economische waardebepaling van Suriname, door ir. E. C. Abendanon. — Een afzonderlijk wapen voor Suriname en Curaçao, door jhr. L. C. van Panhuys. — Een militaire beschouwing omtrent de kolonie Suriname, door J. W. van Oorschot. — De Curaçaosche begrooting voor 1919, door Mr. B. de Gaay Fortman. — De evangelische of Moravische broedergemeente (de Herrnhutters) in Suriname, door W. D. H. baron van Asbeck. — De Koloniale Staten van Suriname, door P. Westra. — Een oordeel over Suriname van geruimen tijd geleden, door E. Snellen. — Eene episode uit den Indianen-oorlog in Suriname in den Zeeuwschen tijd, medegedeeld door F. E. baron Mulert. — Openingsrede van den Gouverneur van Suriname. — Openingsrede van den wd. Gouverneur van Curaçao. — Uit de pers. — Boekbespreking. — Bibliographie.

Wetten en Verordeningen van Ned.-Indië.

Van de onder dezen titel verschijnende reeks van uitgaven van Mrs. Hekmeyer en Corporaal (Batavia, G. Kolff en Co.) bereikten ons de Nrs. 28—31, respectievelijk inhoudende:

Aanbestedingsreglement, zoomede ambtelijke voorschriften in acht te nemen bij de toepassing. Met register, bewerkt door Mr. F. C. Hekmeijer.

Wetboek van Strafrecht voor Ned.-Indië. Met register, bewerkt door Mr. F. C. Hekmeijer. Tweede druk.

Verordeningen. Volksraad. Met uitvoerig register, bewerkt door Mr. F. C. Hekmeijer.

Ivoeringsverordening Strafwetboek. Met aanteekeningen en register bewerkt door Mr. F. C. Hekmeijer.

Orgaan van de Vereeniging ter beoefening der Krijgswetenschap.

Afl. IV van jaarg. 1918—19 bevat het verslag der vergadering van 29 April j.l. Beraadslaging over: Heeft Nederland als zelfstandige staat en als koloniale mogendheid, eene weermacht te land en ter zee noodig ter bescherming van zijne belangen en rechten in Europa en andere werelddeelen? Zoo ja, aan welke eischen zal die weermacht moeten voldoen en volgens welke beginselen zal zij behooren te worden ingericht? Inleiders: W. E. van Dam van Isselt en A. van Hengel.

Het Nederlandsche Zeewezen.

In de afl. van 16 Juni een kort opstel over St. Eustatius (een der zgn. bovenwindsche eilanden in de Caraïbische zee), waarvoor de West-Indische Encyclopaedie grootendeels de stof leverde. Een tweetal kiekjes vergezelt de beschrijving.

Commercial Holland.

Behalve een kort artikel „Our Indian policy", bevat het Juli-Nr. van dit maandschrift een geïllustreerd opstel van Mr. W. van der Worff: The Dutch East Indies. Their significance in trade and industry.

Weekblad voor Indië.

No. 8 getiteld „Kloet-Nummer", is grootendeels gewijd aan de jongste uitbarsting. Behalve tal van foto's en een kaart „De Kloet en de streken die hij teisterde", bevat de tekst o.a.: Vóór de uitbarsting. — De Kloet... de „Schoonveger". — Het Kloetvraagstuk. — De ramp van 1901. — Noodlottige jaartallen.

Ook No. 9 van hetzelfde weekblad wijdt een (geill.) artikel aan de uitbarsting en haar heillooze gevolgen. — Verder bevat het een opstel van C. V. „Herinneringen uit den tijd van Jan Pieterszoon Coen", met o.a. een verkleinde reproductie „van den fraaien steendruk welke wordt toegezonden aan allen, die hun penningske tot de feestvreugde (te Batavia) hebben bijgebracht."

De Taak.

Het Nr. van 31 Mei van dit weekblad bevat o.m.: Het tweede levensjaar in, door S. H. K. — Chineesch onderwijs in Indië. — Erfpachtskwestie op de Westkust van Sumatra. — De Staatsinrichting van Ned.-Indië (vervolg), door D. M. G. Koch. — Militaria, door H. J. Vermeer.

De Reflector.

1619—Batavia—1919. Onder dit opschrift eenige kiekjes betrekking hebbend op de herdenking van het 300-jarig bestaan van Batavia op 30 Mei jl. (volksspelen enz), van welke „herdenking" of „viering" de begeleidende tekst geen verheven denkbeeld geeft. Schr. zegt dat de landvoogd een bombastische toespraak hield, terwijl de burgemeester het illustre voorbeeld volgde; de heele vertooning was saai en misselijk en men kon merken, dat er èn bij de Regeering èn bij de gemeente Batavia stille vrees heeft geschuild. Vrees om de gevoelens der over-

heerschte inlanders te kwetsen? Maar, vraagt schr., zijn die 300 jaren van Hollandsch gezag voor deze gewesten dan zoo nadeelig geweest, dat de Hollander nog immer vreest beschouwd te zullen worden als overweldiger? Hij zal hierop het antwoord niet geven; in ieder geval: „de viering" van Batavia's 300-jarig bestaan wekt medelijdende gedachten."

Korte Berichten.

In No. 23 is opgenomen het slot van de artikelenreeks: De handelsbeweging van Ned.-Indië met den Australischen statenbond (naar mededeelingen, samengesteld door den vice-consul der Nederlanden te Melbourne P. E. Teppema). — No. 24 bevat het 15e vervolg van: De markt van eenige Ned.-Indische producten te Amsterdam in 1917.

Handelsberichten.

Het Nr. van 17 Juli geeft het vervolg der mededeelingen over sago en sago-producten; verder een overzicht van verkocht djatihout gedurende het 4e kwartaal 1918, zoomede economische gegevens over de maand Jan. '19 van eenige gewesten der buitenbezittingen (Sumatra's Westkust, Tapanoeli, Atjeh, Riouw, Celebes).

De Indische Mercuur.

De hr. W. J. Beck schrijft in No. 29 een artikel over „het panglongwezen in de afd. Karimon van de residentie Riouw en Onderhoorigheden." Het gedeelte van Karimon, dat op Sumatra's vasten wal is gelegen, n.l. het onderdistrict Kateman, is voor verreweg het grootste deel nog niet in cultuur gebracht en bestaat uit bosch. Aan de kust treft men de bekende typische rhizophorenvegetatie aan, de bakausoorten, die bij uitstek geschikt zijn voor brandhout; meer het land in vindt men, naar gelang de bodem haar moerasachtig karakter gaat verliezen, andere houtsoorten, die geschikt zijn voor huizenbouw en timmerhout. Dit gebied leent zich dus vooral voor houtexploitatie, zoodat men er overal panglongs, t.w. Chineesche houtaankopondernemingen aantreft. Deze panglongs zijn in twee groepen te verdeelen, n.l. de brandhout- en de balken-panglongs; het door de laatste groep gekapte houdt wordt met „tongkangs", Chineesche zeilschepen van dikwijls aanzienlijke tonnenmaat, uitgevoerd naar het betrekkelijk nabij gelegen Singapore. In die plaats wordt dan het rondhout verder bewerkt, zoo noodig in de zagerijen. Van deze in vele opzichten merkwaardige ondernemingen vertelt schr. dan bijzonderheden, die alleszins verdienen gelezen te worden. — Verder geeft dit Mercuur-Nr. den tekst der rede, uitgesproken door den Gouv.-Generaal bij de opening van den Volksraad op 20 Mei 1919, zoomede bijvoegingen en verbeteringen op het in het vorig Nr. opgenomen artikel van den heer A. D. E. Abendanon: Iets over irrigatie en drainage op Java en in Australië. — Overigens de gewone rubrieken: De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verslagen van maatschappijen, enz.

De millioenen van Celebes.

Bovengenoemd Ind. Merc. Nr. schrijft: De gouverneur van Celebes, de heer Frijling, vertoefde omstreeks 22 Mei l.l. te Buitenzorg, teneinde door den landvoogd geraadpleegd te worden over verschillende belangrijke onderwerpen. Het Soer. Handelsbl. vernam nader, dat o.m. de exploitatie der ijzer- en nikkelertsen van Malili, alsmede de politiek ten deze te volgen, voorname onderwerpen ter bespreking uitmaakten. Het blad vernam verder nog, dat in het gebied van Lempea, gelegen nabij de kust, rijke mangaan- en ijzerertsen zijn gevonden. Is de kwantiteit daarvan voldoende voor exploitatie op groote schaal, dan zou dat een buitengewoon voordeel opleveren, daar te voren gevonden ertsvelden zoo ver in het binnenland gelegen zijn, dat aan exploitatie er van enorme transportkosten verbonden zijn.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van Afl. 16: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië VII. Jacques Specx (met portret), door N. — Een reis naar het Boven-stroomgebied van de Sesajap en Lambakoeng-rivieren (Noordoost-Borneo), door kapitein Becking (met kaart en ill.) — Bij de Niassers in het Padangsche (slot), door P. te Wechel.

Nootlottige jaartallen.

In de laatste honderd jaren hadden achtereenvolgens uitbarstingen van den Kloet plaats in:

1811, 1826, 1835, 1848, 1851, 1864, 1883, 1901.

Als men dit lijstje van onheilsjaartallen even aandachtig bekijkt, ziet men in ieder geval dit eene: dat de erupties lak hebben aan regelmaat en orde. De tijdvakken tusschen twee uitbarstingen toch zijn achtereenvolgens: 15, 9, 13, 3, 13, 19 en 18 jaar. Geologen zijn dan ook de eersten om te bekennen, dat ze van het vulkanisme eigenlijk nog weinig of niets weten; dat ze hoogstens dit kunnen zeggen, dat op een heftige uitbarsting er meestal een volgt — na hoeveel jaar weten zij niet — die een veel kalmer verloop heeft. Maar het gewone publiek in de straat, dat nu eenmaal graag alles volgens bepaalde wetten zag verloopen, gelooft nog altijd aan een constant getal, dat tusschen elke twee erupties moet verloopen. Van daar dat men overal beweert, dat we in 1937 voor een nieuwe Kloet-ramp zullen staan; vandaar dat thans overal wordt aangedrongen op afdoende maatregelen tegen het Kloetgevaar. Aldus een mededeeling in No. 8 van het Weekblad voor Indië. — Hetzelfde blad schrijft nog onder het opschrift:

Het Dividend van den Dood.

Ziehier eenige cijfers omtrent vroegere rampen, veroorzaakt door vulkanische uitbarstingen en aardbevingen. Indië heeft zijn deel meebetaald aan het dividend van den dood.

1755	Lissabon	50.000
1883	Krakatau	40.000
1902	Martinique	50.000
1905	San Francisco	11.000
1919	Kloet	50.000

The Dutch East Indian Archipelago.

Door de meer geregelde postverbindingen komen de Indische tijdschriften ook langzamerhand meer geregeld tot ons. Van het bovengenoemd veertiendaagsch periodiek werden een aantal Nrs. ontvangen, waarvan de inhoud grootendeels bestaat uit een aantal kleine bijdragen, te veel om ze alle te vermelden.

Uit de Nrs. 9—12 van deel I noteeren we: The iron and nickel ores of Malili (Celebes). — Shooting birds of paradise (No. 9). — Habinsaran (Batak country), a new territory (No. 10). — Capital and labour in the D. E. I. — American capital invited to the Dutch Indies. — Java kapoc (No. 11). — Industrial period of the D. E. I. — The cocoanut-fibre in Neth-India. — General review of Neth. India teas in 1918. — Natural monuments, by Dr. S. H. Koorders.

* * *

Ten slotte nog enkele titels.

Unsere palaeozologische Kenntnis von Java, mit einleitenden Bemerkungen über die Geologie der Insel, von Dr. K. Martin (Leiden, E. J. Brill).

Voorloopige bedrijfs- (resultaten-) rekeningen over het jaar 1918 van de landsbedrijven en -diensten, waarbij de handelsboekhouding ingevoerd is (Batavia, G. Kolff en Co.).

Onder en met papoea's in de prauw en door het bosch. Reiservaringen op West-Nieuw-Guinea, door J. van Muijlwijk (Den Haag, Boekhandel van den Zendingsstudieraad).

Op reis met den zendeling. Vier zendingsverhalen, door mevr. Schütz, J. van Muijlwijk, B. Alkema en mevr. M. Adriani—Gunning. Ten dienste van scholen, zendingsscholen, enz., 2e druk. (Den Haag, Boekhandel van den Zendingsstudieraad).

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Concept-Notulen van de vergadering van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West" op Vrijdag 4 Juli 1919 te Deventer.

Aanwezig de leden: C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter, R. Zuyderhoff, ondervoorzitter, H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt; H. J. M. Baumann, J. P. T. J. Brondgeest, Mevrouw Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs, F. E. Luitjes, H. F. Tillema, C. de Vries Dr. H. H. Zeylstra Fzn. en E. F. Grooss, secretaris.

Afwezig met kennisgeving de leden: Mevr. M. ten Bosch-Usscher, J. H. Calmeijer, T. Gerdes Oosterbeek, F. C. Lekkerkerker, Z. G. P. Marcella, Mevr. J. E. van Oeveren—van Schaik, H. W. Scheuer, en Mr. Dr. C. F. Schoch.

De Voorzitter opent de vergadering met een woord van welkom tot de aanwezigen.

1. Notulen.

Overgaande tot de agenda, vraagt hij of een der aanwezige leden iets heeft op te merken, naar aanleiding van de in het „Kol. Weekblad" van 29 Mei j.l. no. 22 bekend gemaakte notulen van de vorige hoofdbestuursvergadering, of wel voorlezing daarvan wenscht. Zulks niet het geval zijnde, worden die notulen goedgekeurd en gearresteerd.

2. Bespreking van de agenda van de Jaarlijksche Algemeene Vergadering.

De punten 1 t/m 5 worden zonder discussie goedgekeurd.

Bij punt 6, Jaarverslag van den Inlichtingendienst, vraagt de heer Brondgeest, waaraan het in de exploitatie-rekening vermelde bedrag voor dezen dienst is besteed. Waarop de Voorzitter antwoordt, dat hiervan, behalve de toelage van den secretaris van het bureau en de kosten voor porti en inlichtingen, ook de uitgifte van de brochures werd betaald.

De heer Tillema vindt den inlichtingendienst van de vereeniging en ook dien van het Ministerie van Koloniën niet goed ingericht. Deze moest meer gedecentraliseerd worden, zoodat op verschillende plaatsen van ons land een bureau gevestigd was, waar mondelinge inlichtingen konden worden verkregen en waaraan ook een vrouw verbonden moest zijn. Op een opmerking van den heer de Vries, dat de middelen van „Oost en West" bij lange na niet toereikend waren, om deze idealen te verwezenlijken, zegt de heer Tillema, dat hij dit zeer goed begrijpt, doch, dat „Oost en West" toch in de goede richting kan drijven. De heeren de Vries en Dr. Zeylstra zijn het in dit opzicht

met den vorigen spreker eens en geven in overweging de Regeering met een adres te naderen, waarin, met appreciatie van hetgeen door de Regeering in deze richting wordt gedaan, de aandacht zou kunnen worden gevestigd op de van verschillende zijden vernomen leemten. De Voorzitter zegt overweging van deze aangelegenheid toe.

De punten 7 t/m 12 worden, behoudens een enkele vraag van den heer Brondgeest met betrekking tot de begrooting, zonder bijzondere discussie goedgekeurd.

Bij punt 13, bespreking naar aanleiding van het conceptprogram van actie van de Propaganda-Commissie, deelt de Voorzitter mede, dat van die Commissie het verzoek werd ontvangen om dit punt van de agenda aan te houden, omdat aan de plannen der commissie en de beschouwingen daarover van het hoofdbestuur niet voldoende openbaarheid onder de leden was gegeven. Om dezen in staat te stellen, hierover met kennis van zaken een oordeel te vellen. De commissie achtte de toezending van die plannen en beschouwingen aan de afdeelingsbesturen, ter behandeling in de afdeelingsvergaderingen, niet voldoende en verzocht een openbaarmaking in het „Kol. Weekblad".

In het schrijven, waarbij het bovenstaande verzoek werd gedaan, is door de commissie beweerd, dat het bestuur voor de plannen niet veel voelt en de uitvoerbaarheid daarvan in twijfel trekt. Tegen deze bewering wenscht de Voorzitter in zooverre op te komen, dat het bestuur voor de plannen in het algemeen zeer veel voelt, maar de uitvoerbaarheid van die plannen, althans van een groot gedeelte daarvan, voorloopig in twijfel trekt, om de geringe middelen, waarover de vereeniging beschikt. Wel acht het Dagelijksch Bestuur het standpunt, dat de Propaganda-Commissie reeds dadelijk in de vereeniging denkt in te nemen, verkeerd, te veel los van de vereeniging. Waarop de Voorzitter der Propaganda-commissie, de heer Brondgeest zegt, dat de commissie zich gedacht heeft als een adviseerend lichaam, maar met het mandaat om, indien de geldmiddelen niet toereikend mochten zijn, haar gang te gaan met de hulp van anderen. Deze onwillekeurige bevestiging van de laatste woorden van den Voorzitter, ontlokken den heer Dr. Zeylstra de opmerking, dat de Propaganda-Commissie een onderdeel is van de Vereeniging „Oost en West", zoodat iets wat door de vereeniging niet kan worden uitgevoerd, evenmin kan worden uitgevoerd door haar onderdeel, de commissie, maar door de heeren Brondgeest c.s.

Ten slotte wordt het voorstel aan de algemeene vergadering, om dit punt van de agenda te verdagen, aangenomen.

3. *Goedkeuring van benoemingen.*

De benoeming van de heeren G. J. Oudemans en Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje en van Mevrouw de Wed. Mr. C. T. van Deventer-Maas, resp. tot voorzitter, ondervoorzitter en lid van de Studie-Commissie, wordt goedgekeurd.

4. *Rondvraag.*

Niemand meer het woord verlangende sluit de Voorzitter de vergadering.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Concept-Notulen van de Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Vereeniging „Oost en West" op 5 Juli 1919 te Deventer.

Aanwezig de Hoofdbestuursleden: C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter; R. Zuyderhof, ondervoorzitter; H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, H. J. M. Baumann, J. P. T. J. Brondgeest, J. H. Calmeijer, Mevr. Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breughel—Roelofs, F. E. Luitjes, H. F. Tillema, C. de Vries, Dr. H. Zeijlstra Fzn. en E. F. Grooss, secretaris; waarvan de heeren Baumann, Brondgeest, Calmeijer en Tillema tevens optreden resp. als afgevaardigden van de afdeelingen Arnhem, Haarlem, Apeldoorn en Groningen;

voorts de afgevaardigden: S. van Lier (Amsterdam), E. G. A. Taenzer (Breda), Dr. H. D. Tjeenk Willink (Deventer), Mevr. E. F. Nijenhuis—Van Beusekom ('s-Gravenhage), C. D. H. Monod de Froideville (Leiden), A. E. Kamerman (Nijmegen) en A. Groothoff (Utrecht). De afdeeling Rotterdam en de Studenten-Afd. Leiden zijn niet vertegenwoordigd);

zoomede de belangstellende leden: Mevr. G. van Beresteijn—Tromp, Ed. Cuypers, L. Petit Jr., A. Honig, en P. H. van Groningen. De burgemeester, de heer Jhr. T. van Humalda van Eysinga, deed zich verontschuldigen.

1. *Opening.*

Om 2 uur opent de Voorzitter, de heer Bakhuizen van den Brink, de vergadering met een rede, welke is opgenomen in het Kol. Weekblad van 17 Juli j.l., No. 29.

2. *Notulen.*

Overgaande tot de agenda, vraagt de voorzitter of een der aanwezigen iets heeft op te merken naar aanleiding van de in het Kol. Weekblad van 25 Juli 1918, No. 30, gepubliceerde notulen van de vorige jaarlijksche algemeene vergadering of voorlezing daarvan wenscht. Zulks niet het geval zijnde, worden deze goedgekeurd en gearresteerd.

De jaarverslagen over 1918 van het Hoofdbestuur (3) van de Commissie voor West-Indië (4), van de Studie-Commissie (5) en van den Inlichtingendienst (6), worden met algemeene stemmen goedgekeurd.

7. *Rekening en Verantwoording.*

Nadat de Voorzitter een schrijven van de verificatie-Commissie, — opgenomen in het Kol. Weekblad van 19 Juni 1919, No. 25 —, heeft voorgelezen, waarin deze verklaart, de in hare handen gestelde boeken te hebben onderzocht en naar aanleiding daarvan voorstelt de balans en verantwoording over 1918 goed te keuren en het Hoofdbestuur voor zijn beheer te déchargeeren, wordt deze goedkeuring verleend en de décharge bij acclamatie aangenomen.

8. *Begrooting 1919.*

De begrooting van het jaar 1919 wordt, na een enkele toelichting van den penningmeester, eveneens goedgekeurd.

9. *Benoeming verificatie-Commissie.*

De Voorzitter geeft in overweging den heeren H. E. Levert, J. L. van Gennep en J. A. Soetens, leden van bovengenoemde verificatie-commisise, den bijzonderen dank der Algemeene Vergadering over te brengen voor de nauwgezetheid, waarmede zij zich van hun taak gekweten hebben. Spreker stelt voor de voornoemde heeren uit te noodigen, ook voor het volgend jaar in deze commissie zitting te willen nemen. Beide voorstellen worden bij acclamatie aangenomen.

10. *Verkiezing van 7 Hoofdbestuursleden.*

Alvorens tot de verkiezing van Hoofdbestuursleden over te gaan, deelt de Voorzitter mede, dat Mevrouw J. E. van Oeveren—Van Schaik van de afdeeling Utrecht wegens bedanken, en de heeren H. W. Scheuer en C. F. Lekkerkerker, resp. van de afdeeling Leiden en de Studenten-afdeeling Leiden, wegens vertrek uit hunne afdeeling niet herkiesbaar zijn.

Spreker verzoekt Mevrouw F. Nijenhuis—Van Beusekom en de heeren A. E. Kamerman en C. D. H. Monod de Froideville het stembureau te willen vormen, waarna de vergadering overgaat tot de verkiezing van 7 hoofdbestuursleden.

Het aantal uitgebrachte stemmen bedraagt 39, t.w. de Voorzitter 1, Amsterdam 5, Apeldoorn 3, Arnhem 3, Breda 3, Deventer 2, 's-Gravenhage 6, Groningen 2, Haarlem 5, Leiden 2, Nijmegen 3 en Utrecht 4. (De afdeeling Rotterdam en de Studenten-afdeeling Leiden zijn niet vertegenwoordigd).

De uitslag der stemming is, dat zijn verkozen:

met algemeene stemmen: tot Voorzitter, de heer C. R. Bakhuizen van den Brink; tot secretaris-penningmeester, de heer E. F. Grooss; tot leden Mej. J. van der Schuyt en de heeren H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, Z. G. P. Marcella en H. J. Hoekstra;

met 37 stemmen: tot lid, de heer J. A. van Hamel.

De heer Mr. E. Rijke verkreeg 2 stemmen.

De ter vergadering aanwezige leden nemen hunne benoeming aan; mej. Van der Schuyt en den heeren Marcella, van Hamel en Hoekstra zal van hunne verkiezing worden kennis gegeven.

11. *Voorstel 's-Gravenhage tot het uitschrijven van een prijsvraag.*

Van de afdeeling 's-Gravenhage werd het voorstel ontvangen om de navolgende prijsvraag uit te schrijven;

„Het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West" looft een prijs uit van *f* 50.— voor hem of haar,
„die het beste opstel schrijft over het groote belang,
„dat zoowel Nederland als de Koloniën er bij hebben,
„dat bekwame oud-Indiërs, ten getale van minstens 10,
„in de Tweede Kamer komen."

„Het opstel moet niet grooter zijn dan één pagina van „het Kol. Weekblad, aan weerszijden beschreven."

„Het Hoofdbestuur wijst de personen aan, die den prijs zullen toekennen."

De heer Brondgeest vindt een belooning van *f* 50.— voor een prijsvraag belachelijk klein. Naar zijne meening ware het beter, in het geheel geen prijs uit te loven, dan zoo weinig. Verschillende aanwezigen vallen hem in deze bij.

Andere aanwezigen hebben eenige bezwaren tegen de redactie. Weer andere tegen de geheele prijsvraag.

De Voorzitter zegt daarop, dat ook het Hoofdbestuur voor een prijsvraag als deze niet veel heeft gevoeld. Naar zijne meening ware het beter, de kolommen van het Koloniaal Weekblad voor een behandeling van deze aangelegenheid open te stellen. Waarna met algemeene stemmen wordt besloten de prijsvraag niet uit te schrijven en de behandeling aan het Dagelijksch Bestuur over te laten, daarbij den wensch uitsprekende, dat in het Kol. Weekblad den lezers zal worden bekend gemaakt, dat de gelegenheid wordt gegeven, dit onderwerp in het orgaan te bespreken.

12. *De motie-Vermeer.*

De Voorzitter brengt nogmaals onder de aandacht, dat het Hoofdbestuur zijn oordeel over de motie-Vermeer ziet weergegeven in de nota van het Dagelijksch Bestuur, opgenomen in het Kol. Weekblad van 10 October 1918, No. 41. De vergadering vereenigt zich met algemeene stemmen met de zienswijze van het Hoofdbestuur en neemt met vreugde kennis er van, dat het misverstand, hetwelk tusschen den heer Vermeer en het Hoofdbestuur kon hebben bestaan, is uit den weg geruimd, waarvan de heer Vermeer bovendien heeft doen blijken door de toezending aan het Kol. Weekblad van zijne opmerkingen op reis naar Indië.

13. *Het ontwerp-program van actie van de Propaganda-Commissie.*

De Voorzitter leest een schrijven van de Propaganda-Commissie voor, waarin deze het drieledig verzoek doet:

1e. op deze vergadering geen beslissing te nemen inzake het ontwerp-program der commissie;

2e. het ontwerp-propaganda en de daarbij verstrekte toelichting benevens de beschouwing daarover van het Dagelijksch Bestuur alsnog in het „Kol. Weekblad" op te nemen:

3e. in September of October a.s. eene buitengewone algemeene vergadering te beleggen, waarop nopens de gedane voorstellen zal worden beslist.

De Commissie grondt haar verzoek op de omstandigheid, dat het Dagelijksch Bestuur niet voldaan heeft aan een verzoek om het ontwerp-propaganda en de beschouwingen daarop in het „Kol. Weekblad" bekend te maken, terwijl zij den door dat Bestuur gevolgden maatregel om deze stukken ter verdere behandeling, aan de afdeelingsbesturen, onvoldoende acht om den leden het vellen van een oordeel over deze kwestie mogelijk te maken.

De Voorzitter geeft in overweging het eerste gedeelte van het verzoek te eerbiedigen en alsnog tot de gevraagde openbaarmaking in het „Kol. Weekblad" over te gaan, hetgeen met algemeene stemmen wordt aangenomen. Over het derde gedeelte van het verzoek wordt na eenig debat eveneens gunstig beschikt en de buitengewone algemeene vergadering vastgesteld op 27 September, te Utrecht te houden.

14. *Plaats waar de volgende Algemeene Vergadering zal worden gehouden.*

Een voorloopige uitnoodiging van den afgevaardigde van de Afdeeling Haarlem, den heer Brondgeest, om de volgende jaarlijksche algemeene vergadering aldaar te houden, wordt bij acclamatie aangenomen.

15. *Commissiën en Instellingen.*

De Voorzitter zegt, dat de verslagen van de verschillende commissiën en instellingen reeds in het Koloniaal Weekblad werden gepubliceerd en door de vergadering werden goedgekeurd.

16. *Rondvraag.*

De Voorzitter wenscht van de tegenwoordigheid van Mevrouw van Beresteyn in de vergadering gebruik te maken om haar een woord van hulde toe te spreken als zijnde de voorname grondlegster van de Vereeniging „Oost en West", en hebbende zij onafgebroken van de oprichting af tot den huidigen dag toe hare bijzondere belangstelling in de vereeniging blijven betoonen, terwijl zij nog altijd werkzaam is in de hoofdredactie van het „Koloniaal Weekblad".

De heer Monod de Froideville vraagt of het mogelijk zou zijn, de première van het bekroonde tooneelspel „Anopheles" te doen opvoeren bij gelegenheid van de buitengewone algemeene vergadering op 27 September te Utrecht.

De Voorzitter kan dit niet toezeggen, omdat de onderhandeling over de opvoering nog gaande is, en het niet raadzaam zoude zijn, deze te jagen, daar de kansen voor een opvoering door een goed gezelschap daarmede in gevaar zouden kunnen komen

Niets meer aan de orde zijnde, dankt de Voorzitter de Afdeeling Deventer voor de goede en aangename ontvangst van het Hoofdbestuur en de Algemeene Vergadering.

De heer Dr. H. D. Tjeenk Willink, afgevaardigde van de Afdeeling Deventer, dankt den Voorzitter voor diens vriendelijke woorden en zegt, dat het de Afdeeling zeer aangenaam is geweest tot deze ontvangst in de gelegenheid te zijn gesteld. Spreker gelooft, dat deze vergadering bevorderlijk is geweest voor de propaganda, niet alleen voor de Vereeniging „Oost en West", maar ook voor de Koloniale Landbouwschool en het Koloniaal Museum, die voor een groot deel een zelfde doel nastreven als „Oost en West" en zich daarom ook bij haar hebben aangesloten.

Hierna sluit de Voorzitter de vergadering.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending voor den Nederlandsch Oost- en West-Indischen Staatsdienst.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

4 leeraren in de plant- en dierkunde.
13 leeraren in de Nederlandsche taal.
2 leeraren in de aardrijkskunde.
4 leeraren in het Duitsch.
3 leeraren in het Fransch.
2 leeraren in het Engelsch.
8 leeraren in de wis- en natuurkunde.
5 leeraren in het teekenen.
1 leeraar in de geschiedenis.
2 leeraren in de Staatswetenschappen.

Gouvernemens-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen-

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, en ervaren, gedemobiliseerde veeartsen.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Bij den Waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken: Civiel-ingenieur; Tijdelijk ingenieur voor de bevloeiing van gronden op de Buitenbezittingen (civiel-ingenieur); Opzichter; Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Opziener bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen.

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij het mijnwezen.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen: Civiel-ingenieur; Werktuigkundig ingenieur; Ingenieur voor het signaalwezen.

Adspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen (jong werktuigkundig ingenieur).

Scheepsbouwkundig-ingenieur voor het marine-etablissement te Soerabaja.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst: Adspirant-ingenieur; Electro-technisch ambtenaar 1ste kl.; Electro-technisch ambtenaar 2de kl.; Adsp. electro-technisch ambtenaar; Telefoonopzichter 1ste klasse; Radiotelegrafist 2de klasse; Commies.

Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Opzichter bij de bevloeiingswerken ten behoeve van den landbouw.

Adspirant-commissaris van politie.

3de officieren voor de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij die voor de uitzending tot een der betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederl. Staatscourant van 1 Juli 1919, no. 145).

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 7, Den Haag, Tel. 4519.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☞ Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren of van dienstbetrekking wenschen te veranderen moeten zich wenden tot: **„PERSINGGAHAN"**, Advies-Bureau en tehuis voor Ned.-Ind. Bedienden van de Vereeniging „Oost en West", Dir. F. DE MUNNIK, **van Boetzelaerlaan 2, Den Haag, Telef. Scheveningen 248,** waarook gelegenheid bestaat voor logies, tegen een billijke vergoeding.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.02; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—;**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.03 frankeerkosten

b. **Staats-** en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Surnumerair bij den Indischen Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.

Leergang 1919/20 voor opleiding tot Commies.

Aantal opengestelde plaatsen: **40.**

In aanmerking komen:

Jongelieden van **ten hoogste 23 j.** met **EINDDIPLOMA H. B. S.** (voor jongens) **5 j. c., Hoogere Handelsschool, Gymnasium.**

Schriftelijke aanmelding bij den ondergeteekende, uiterlijk 16 Augustus.

Degenen, die dit jaar eindexamen denken te doen, kunnen zich thans reeds aanmelden.

Opleiding kosteloos.
Toelage f 1000.- per jaar.

Verdere bijzonderheden geeft de bekendmaking in de „Staatscourant" van 29 Maart, waarvan de ondergeteekende op aanvraag kosteloos overdrukken verstrekt.

Namens de Commissie van Voorbereiding,
W. F. GERDES OOSTERBEEK, Secretaris.

20 L

Tijdelijk adres: Hotel „De Dolle Hoed", Lochem.